

חווית הקשר של אנשים שעברו השתלת איברים עם תורמי האיברים או משפחותיהם והמשמעות שמוענקת לקשר זה

השתלת איברים אינה מסתיימת בניתוח

היא ממשיכה בזהות, במשמעות ובקשר האנושי

רקע

מדיניות השתלות האיברים בישראל מבוססת על אנונימיות והסדרה מוסדית של הקשר בין תורמים, מושתלים ובני משפחותיהם, בעידוד המרכז הלאומי להשתלות. למרות מרכזיות ההשתלה כפרוצדורה מצילת חיים, מעט ידוע על תפיסות הצדדים לגבי הקשר ביניהם, משמעותו והשפעת המדיניות על חוויתם.

מטרת המחקר

- (1) להבין את חווית הקשר בין תורמי איברים למושתלים ואת המשמעות הסימבולית המיוחסת לו.
- (2) לבחון את תפקיד המדיניות והמנגנון המוסדי בעיצוב גבולות הקשר שבין צדדים להשתלה.
- (3) להציע תובנות יישומיות לשיפור מדיניות הליווי והתמיכה של תורמים ומושתלים.

שיטה

- מחקר איכותני בגישת IPA.
- 14 ראיונות עומק חצי-מובנים.
- מושתלים, תורמים חיים ובני משפחות תורמים שנפטרו.
- דגימה מכוונת ודגימת כדור שלג.
- ניתוח תמטי פרשני.

התמות המרכזיות

1. טעמים והצדקות לקשר בין הצדדים, דינמיקות ואתגרים בקשר.
2. הקשר שבין הצדדים: התחלה, אמצע והיבטים לעתיד.
3. טיב הקשר ומהותו.
4. מפגש בין הצדדים כחלק מהקשר וכאירוע משנה חיים.

מודל התפתחות היחסים בין תורמים למושתלים

ההשתלה לא רק מצילה חיים - היא מעצבת מחדש זהות, שייכות ומבנה משפחתי

מסקנות

הקשר בין תורמי איברים למושתלים אינו תוצר אוטומטי של ההשתלה, אלא מרחב המתהווה בין חובה מוסרית לבחירה אישית. ניכר מתח בין תחושת חוב והכרת תודה לבין שאיפה ליחסים שווים, כאשר מפגש פיזי נחוץ כרגע טעון שבו אובדן והמשכיות מתקיימים בו-זמנית. התיווך המוסדי ומדיניות האנונימיות, נתפס כמגן אך גם כמגביל וכמעצב את הקשר, לצד ייחוס משמעות סימבולית לאיבר ולזהות. ממצאים אלו מצביעים על כך שהקשר הוא תהליך חברתי וסימבולי מורכב, המושפע ישירות ממדיניות האנונימיות. לפיכך, מומלץ לפתח מודלים גמישים ומדורגים של תיווך וליווי, המאפשרים התאמה לרצון הדדי ולמוכנות רגשית, תוך שמירה על איזון והוגנות בין הצדדים. מדיניות רגישה יותר עשויה להגביר מוטיבציה לתרומת איברים בישראל.